

Inhoudsopgave

Proloog 13

I DE MOORDENAAR

- 1 Een scheiding tussen de wateren 19
- 2 De dominee 31
- 3 De een zijn dood 48
- 4 De zevende zoon van een zevende zoon 64
- 5 Gewoon doodsbang 76
- 6 Geen uitzondering op de regel 92

II DE ADVOCaat

- 7 De dood in de pot 113
- 8 Rozen zijn rood 124
- 9 Vechten voor de goede zaak 135
- 10 Het Maxwellhuis 141
- 11 Vrede op aarde en in de mensen een welbehagen 153
- 12 Tom versus Tom 166
- 13 De man uit Eclectic 179
- 14 Waar Holmes het over had 195

III DE SCHRIJVER

- 15 Verdwintruc 203
- 16 Iets van een ziel 208
- 17 Het geschenk 224
- 18 De roep van vloed naar vloed 245

- 19 Dood en belastingen 260
- 20 Geruchten, verzinsels, dromen, vermoedens en
pure leugens 283
- 21 Terug met sint-juttemis 300
- 22 Horseshoe Bend 320
- 23 Het lange afscheid 344

Epiloog 369

Dankwoord 371

Noten 375

Bibliografie 405

Proloog

Ze werd door niemand herkend. Harper Lee was bekend van naam, niet van gezicht, en als ze zichzelf niet had voorgesteld zou waarschijnlijk geen van de aanwezigen hebben geweten wie ze was. Op de publieke tribune van de rechtszaal zaten honderden mensen opeengepakt, de volle houten banken kraakten bij elke beweging, en tegen de achterwand leunden degenen die te laat waren gekomen voor een zitplaats. Het was eind september, in Alabama te vroeg in het jaar voor een eind aan de hitte. De airconditioning in de rechtszaal deed het niet, zodat de vrouwen met hun waaiers wapperden en de pakken van de mannen vochtig werden rond de boord en onder de oksels. De toeschouwers fluisterden af en toe, en nu en dan lachten ze, een ongemakkelijk lachen dat vervloog zodra de rechter hen tot stilte maande.

De verdachte was zwart, terwijl de advocaten wit waren en de rechter en de jury ook. De aanklacht luidde moord. Drie maanden geleden, bij de begrafenis van een zestienjarig meisje, had de man die met geduldig over elkaar geslagen benen naast de tafel van de verdediging zat, uit de binnenzak van zijn jasje een pistool gehaald en dominee Willie Maxwell drie keer door het hoofd geschoten. Driehonderd mensen hadden het gezien. Veel van die mensen waren nu bij zijn proces, niet omdat ze wilden weten waarom hij het had gedaan – dat wist iedereen in de wijde omtrek, en sommigen waren verbaasd dat het niet eerder was gebeurd – maar om te horen over de verontrustende reeks sterfgevallen die vooraf was gegaan aan het geval waarvan zij getuige waren geweest.

In een tijdsbestek van zeven jaar waren zes mensen uit de naaste omgeving van de dominee een voor een gestorven onder omstandigheden die door vrijwel iedereen als verdacht en door sommigen zelfs als bovennatuurlijk werden beschouwd. Tijdens alle daarmee samenhangende onderzoeken was de dominee bijgestaan door een advocaat die Tom Radney heette. Dat Radney die dag in de rechtszaal aanwezig was, was in zoverre opmerkelijk dat hij de verdediging voerde van de man die zijn vroegere cliënt had doodgeschoten. Radney was een *liberal*, een Kennedy-aanhanger in het zwaar conservatieve, gesegregeerde Zuiden en hij was daarom gewend de voorpagina te halen. Dat zou hem dit keer opnieuw lukken, en van veel meer kranten dan de lokale *Alexander City Outlook*. Journalisten van Associated Press en andere nieuwsdiensten, maar ook van landelijke kranten en tijdschriften, waaronder *Newsweek* en *The New York Times*, waren in groten getale naar Alexander City gekomen om verslag te doen van wat al werd omschreven als het verhaal van de moordzuchtige voodoo-dominee en de man die het recht in eigen hand had genomen en hem had doodgeschoten.

Een van de verslaggevers was echter niet gebonden aan een dagelijkse deadline. Harper Lee woonde in Manhattan maar bracht nog altijd een deel van het jaar door in Monroeville, het stadje waar ze was geboren en getogen en dat maar een kleine 250 kilometer van Alexander City vandaan lag. Er was zeventien jaar verstreken sinds haar roman *To Kill a Mockingbird* was uitgekomen en twaalf jaar sinds ze haar vriend Truman Capote had geholpen met een reportage over een moordzaak in Kansas die zou uitmonden in zijn boek *In Cold Blood*. Nu was ze dan eindelijk klaar voor een nieuwe poging. Een van de beste advocaten van Alabama trad op in een van de vreemdste rechtszaken van Alabama

en de beroemdste schrijver van Alabama was erbij om erover te schrijven. Ze zou een jaar in het stadje doorbrengen om de zaak te onderzoeken en vervolgens nog jaren nodig hebben om die op papier te zetten. De grote vraag, die dag in de rechtszaal, was wat er zou gebeuren met de man die dominee Willie Maxwell had doodgeschoten. Maar nog tientallen jaren na de uitspraak bleef de grote vraag wat er was gebeurd met het boek van Harper Lee.

I

DE MOORDENAAR

Een scheiding tussen de wateren

Genoeg tijd kan alles doen verdwijnen, genoeg water ook. Op de plaats waar nu het grootste meer van Alabama ligt, was honderd jaar geleden een heuvelachtige streek met kleine valleien, arme grond en dito bewoners, waar een lieflijk riviertje doorheen stroomde. De Tallapoosa ontstaat waar een beek, de McClendon, samenkomt met een andere beek, de Mud. Beide zijn dan al over de uitlopers van de Appalachen in Georgia naar beneden gesijpeld. Totdat de Tallapoosa met een dam in het gareel werd gedwongen, stroomde ze van daaruit gewoon door, traag naar beneden, tot ze bij het stadje Wetumpka op haar oudere, levendiger zusje stuitte, de Coosa, en ze samen de Alabamarivier werden. De Alabama vervolgde haar weg west- en zuidwaarts, mondde ten slotte uit in Mobile Bay en vandaar in de Golf van Mexico. 425 kilometer en miljoenen jaren lang stroomde de Tallapoosa zo in kalme bochten naar zee.

Macht en waterkracht maakten daar een eind aan. De mens mag dan al in Genesis de heerschappij over de aarde hebben gekregen, pas in de negentiende eeuw begon hij daar serieus werk van te maken. De stoommachine, staal en allerlei verbrandingsprocessen leverden de middelen, *manifest destiny*, de 'historische missie' van de Verenigde Staten, het motief. Binnen enkele decennia veranderde de manier waarop de mens naar de natuur keek: die werd de vijand in wat de filosoof William James goedkeurend 'het morele equivalent van de oorlog' noemde.¹ Dat gold eens te meer in het Amerikaanse Zuiden, waar in een echte oorlog